

STAGNACIJA

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

22

Pričakovano trošenje še naprej peša. Medletni porast domačega trošenja je le posledica padca pred letom in ne povečanja dinamike; investicije so po skromnem predahu pospešile trendno upadanje. Izvozno povpraševanje, posebno na trgih EU, še naprej peša, pospešuje pa se izven EU. Po padcu menjave v 2009 in treh letih rasti, ki je povečala njeno skupno vrednost nad predkrizno, je sredi 2012 prvič prišlo do stagnacije menjave s tujino. Menjava Slovenije z drugimi članicami EU se celo zmanjšuje, primanjkljaj ostaja enak, menjava z nečlanicami EU pa raste z vse večjim presežkom. Gospodarska klima se je v avgustu poslabšala; na poslabšanje je vplivalo zmanjšano zaupanje v predelovalnih in storitvenih dejavnostih ter v trgovini na drobno. Gospodarska klima v celotni EU27 se je v primerjavi z enakim obdobjem lani poslabšala v praktično vseh gospodarskih dejavnostih; največ, za skoraj 15 odstotnih točk so padla naročila v predelovalnih dejavnostih.

Mesečna nihanja industrijske produkcije blizu stagnacije so pod vplivom mešanice sezonskih in naključnih gibanj, ki iz meseca v mesec spreminjajo smer. Tudi v EU medletni skoki navzgor ali padci navzdol posameznih članic ne pomenijo veliko; iz meseca v mesec se spreminjajo. Krčenje gradbeništva in večine transportnih panog, še posebej hitro zračnega prevozu, se nadaljuje, dinamika v turizmu je vse šibkejša. Stanje na trgu dela se rahlo izboljšuje. Tudi v avgustu se je število registriranih iskalcev dela zmanjševalo, a velik delež tistih, ki so zapustili zavode za zaposlovanje, je prešlo med neaktivno prebivalstvo. Brezposelnost v EU in še posebej v evro območju raste; število brezposelnih v EU je preseglo 25 milijonov.

Avgusta so cene porasle. Dinamika harmoniziranih življenjskih stroškov v Sloveniji prehiteva dinamiko evrskih. Cene industrijskih proizvajalcev se avgusta niso spremenile; nanje vpliva pešanje domačega povpraševanja. Cenovna pričakovanja so še naprej usmerjena navzdol. Cene surovin so se v zadnjem mesecu malo dvignile, medletno povečanje se je skrčilo; v zadnjem letu so se znižale vse cene surovin razen cen hrane in nafte. Povprečne plače so se junija zmanjšale v malone vseh sektorjih. Navkljub opaznemu padcu plač, so se stroški dela za dejansko opravljeno uro dela povečali; ključni razlog je še hitrejšo zmanjšanje števila opravljenih ur, oziroma padec gospodarske aktivnosti.

Padanje javnofinančnih prihodkov se je upočasnilo. Neposredni davki so se avgusta močno povečali, tudi bolj dolgoročna dinamika se je okrepila, vendar prihodki od davka na dohodke pravnih oseb in dohodnine ostajajo nižji od lanskoletnih prihodkov v enakem obdobju. Domači davki na blago in storitve so avgusta sicer precej padli, vendar so bili večji kot v enakem obdobju lani; levji delež so prinesle trošarine. Krediti bank nefinančnim

gospodarskim družbam se še naprej zmanjšujejo; dinamika zmanjševanja se je celo okrepila; poslabšala se je tudi dolgoročna dinamika kreditov prebivalstvu. Depoziti so se julija povečali, bolj dolgoročna rast pa se je nenadoma opazno zmanjšala. Euribor se še naprej zmanjšuje; obrestne mere za nove posle so se v evro območju rahlo povečevale, v Sloveniji so pri depozitih v glavnem mirovale, pri kreditih pa so se zmanjšale. Presežek tekoče bilance raste iz meseca v mesec, kar je rezultat manjšega blagovnega primanjkljaja, večjega storitvenega presežka, večjega primanjkljaja faktorskih dohodkov in manjšega presežka tekočih transferov. Saldo finančnega računa kaže na počasno zmanjševanje zadolženosti.

STAGNATION

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

Expected demand continued declining. Yearly increase of domestic demand was caused by low base a year ago rather than increased dynamics. After a modest break a decline of investments speeded up. Export demand, particularly on the EU markets, keeps on diminishing while strengthening on the non EU markets. After drastic fall in 2009 and three years of continued growth which brought the level beyond the level in 2007, foreign trade began stagnating in the middle of 2012. Trade with EU member countries is decreasing, trade with non EU countries is increasing. The deficit remains stable while surplus in trade with non member countries is growing. Business climate in August worsened due to lower confidence in manufacturing, services and retail trade. Business climate in the whole EU is considerably below business climate a year ago; it worsened in most economic activities, particularly in manufacturing.

Monthly fluctuations of industrial production close to stagnation have been shaped by seasonal and random movements which change direction from month to month. Monthly jumps up and down in EU countries also do not provide proper information on longer run trends; they change from month to month. Contraction in construction and most transportation branches, air traffic in particular, continued. Situation on the labor market improved slightly. Number of jobseekers decreased; however, a large share of those leaving employment offices did not get jobs; they joined non active population. Unemployment rate in EU27, particularly in the euro zone, is on the rise, number of unemployed exceeded 25 millions.

24

In August, retail sale prices increased; the dynamics of harmonized cost of living index in Slovenia became faster than in the euro zone. The producers prices did not change; they are shaped by decreased domestic demand. Price expectations however point to a decline of prices in the future. Raw material prices increased only slightly in August while yearly change declined, except for food and oil. Average wages decreased in nearly all segments of the economy. Despite that, labor costs per working hour increased; the key reason being even faster cutback of working hours.

The decrease of public revenues slowed down; the revenues of indirect taxes increased strongly and longer run dynamics strengthened as well. Domestic taxes on goods and services fell in August but they were considerably larger than in the comparative period a year ago; excise taxes contributed the lions share. Credits to non financial corporations continued to shrink rapidly and long run dynamics of credits to households decreased as well. Deposits increased in July, while longer run dynamics suddenly diminished. Euribor decreased slightly, while interest rate for new businesses in euro zone increased. In Slovenia, the deposit interest rates have not changed, while credit rates decreased. Surplus in the current account has been growing from month to month; the data are spoiled only by rather large statistical error. Current account surplus is a product of lower deficit in balance of trade and larger surplus in the balance of services; this is accompanied by larger deficit on the income account and smaller surplus on the account of current transfers. The changes and the structure of the financial account point to slow reduction of foreign indebtedness.

AGREGATNO POVPRASEVANJE IN PRIČAKOVANJA

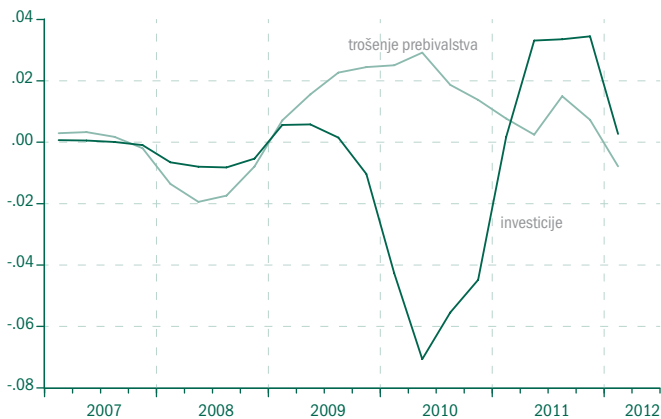
1. Pričakovano trošenje še naprej peša

Domače trošenje je tako kot maja tudi junija poraslo (za 3.3%). Bolj dolgoročna dinamika se je še malo poslabšala (dinamika impulznega trenda je padla pod -8% na letni ravni). Medletna stopnja je sicer porasla, vendar je to bila posledica padca v lanskem juniju, torej učinka osnove in ne povečanja bolj dolgoročne dinamike v letošnjem letu.

Podobna dinamika kot pri skupnem domačem trošenju je vidna tudi pri vseh njegovih komponentah. Malo več izstopa le trošenje države, kjer se je bolj dolgoročna dinamika junija opazno poslabšala. Po dinamiki je najbolj krepko še naprej trošenje prebivalstva, vendar se je tudi ta junija zmanjšala, bolj dolgoročno krčenje trošenja prebivalstva pa je tudi sicer opazno veliko. Investicije, kjer se je dinamika v zadnjem četrletju lani že začela opazno popravljati, so ponovno povečale trendno padanje. Padec Primorja je verjetno eden od pomembnih razlogov za takšen obrat.

Izvozno povpraševanje še naprej peša, predvsem na trgih EU. Dinamika izvoza Slovenije na trge izven EU ostaja velika (skoraj 9% v juniju in preko 10% v drugem četrletju), čeprav zaostaja za dinamiko izvoza EU v ostali svet za približno dve točki, torej malo manj kot v prvem četrletju. Tudi sicer je bil pospešek izvoznega povpraševanja na področjih izven EU v drugem četrletju opazen (malo večji kot v EU).

Trošenje prebivalstva in investicije – popravek stopenj rasti



Vir: SURS; lastne ocene

Opomba: Sprememba medletnih stopenj rasti zaradi popravljenih podatkov

Že v majskih GG smo opozorili, da siceršnji dostopni podatki ne potrjujejo visoke rasti trošenja prebivalstva, ki jo je maja objavil SURS. Konec avgusta je SURS močno spremenil oceno trošenja prebivalstva, tudi za več let nazaj. Zaradi tega je opazno popravil skupno oceno rasti BDP v letošnjem prvem četrtletju (navzdol) in v lanskem celem letu (navzgor). Sicer je skupaj s korekcijo trošenja prebivalstva v razdobju pred 2012/I (navzgor) spremenil tudi oceno investicijskega trošenja (navzdol). Navkljub temu se je tudi ocena celotnega BDP precej spremenila, še zlasti v lanskem letu, kar je krčenje produkta spremenilo v naraščanje (stopnja rasti BDP je povečana z -0.2% na 0.6%); precej je stopnja rasti BDP povečana še v 2010 (stopnja rasti je povečana na 1.4%) in v 2009 (stopnja rasti je povečana na -7.8%).

26

Pričakovano trošenje se še naprej zmanjšuje, predvsem peša izvozno povpraševanje in povpraševanje po storitvah. Istočasno pričakovanja v trgovini na drobno še naprej (že več kot dve leti) nihajo okoli dolgoletnega povprečja, v gradbeništvu pa se počasi izboljšujejo, vendar je raven še daleč pod dolgoletno ravniyo (delež anketiranih, ki pričakujejo zmanjšanje povpraševanja, za prek 20 odstotnih točk presega delež anketiranih, ki pričakujejo povečanje povpraševanja).

2. Julijsko usihanje blagovne menjave

Po izrazitem padcu skupne blagovne menjave v 2009 in zatem treh letih rasti, ki je povečala njeno skupno vrednost do vključno 2011 za osmino nad doseženo vrednost v 2007, je sredi 2012 prvič prišlo do stagnacije. Pri tem se menjava Slovenije z drugimi članicami EU celo zmanjšuje, deficit je enak, menjava z nečlanicami EU pa še raste z vse večjim presežkom. Očitni gre za vpliv recesije v EU, pri partnericah izven EU pa je (še) ni.

Skupni izvoz Slovenije je bil julija 2012 1741 milijonov €, kar je 0.16% manj kot julija 2011, skupni uvoz pa 1798 milijonov € (enak kot leto prej). Blagovni primanjkljaj je znašal 57 milijonov €, pokritje uvoza z izvozom pa je bilo 96.8%, kar je še vedno nadpovprečno za mesece letošnjega leta. Pri tem je bila odprema blaga v članice EU 1161 milijonov € (padec kar 5.2% glede na leto prej), prejem blaga iz EU 1380 milijonov € (0.1% manj kot leto prej), kar pomeni primanjkljaj 219 milijonov € oziroma le 84.1% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z nečlanicami EU je bil julija 2012 izvoz 580 milijonov € (kar 12.0% več kot v enakem mesecu 2011), uvoz 418 milijonov € (0.5% več kot leto prej), kar pomeni presežek 162 milijonov € oziroma 138.8% pokritje uvoza z izvozom.

V sedmih mesecih 2012 skupaj znaša celotni izvoz Slovenije 12282 milijonov € (0.6% več kot leto prej), skupni uvoz 12924 milijonov € (0.4% manj), kar pomeni primanjkljaj 642 milijonov € oziroma 95.0% pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je bila odprema blaga v EU 8590 milijonov € (1.9% manj kot pred letom), prejem blaga iz EU 9883 milijonov € (0.8% manj), kar pomeni primanjkljaj 1293 milijonov € oziroma 86.9% pokritje uvoza z izvozom. V sedmih mesecih skupaj znaša izvoz v nečlanice EU 3692 milijonov € (7.0% več kot v

enakem obdobju lani), uvoz iz nečlanice EU je 3041 milijonov € (0.8% več), kar pomeni presežek 651 milijon € oziroma 121.4% pokritje uvoza z izvozom.

V trendni dinamiki kaže skupni izvoz v juniju 2012 padec 1.04%, uvoz pa padec 1.43%. Pri tem ima izvoz Slovenije izven EU še vedno medletno stopnjo rasti 8.88%, uvoz pa kar 9.97% padec. Medletna stopnja rasti izvoza v EU27 je bila junija še vedno kar 17.1%, uvoza pa 5.86%. Medletna dinamika slovenske blagovne menjave še vedno presega dinamiko celotne EU27. V juniju je bila medletna rast izvoznih cen Slovenije 5.65%, EU27 pa 5.56%, medtem ko sta bila porasta uvoznih cen pri Sloveniji 6.20%, v EU27 pa 5.21%. Tako so se glede na lanski junij v letošnjem pogoji menjave (terms of trade) Slovenije malo poslabšali, v EU27 pa rahlo izboljšali.

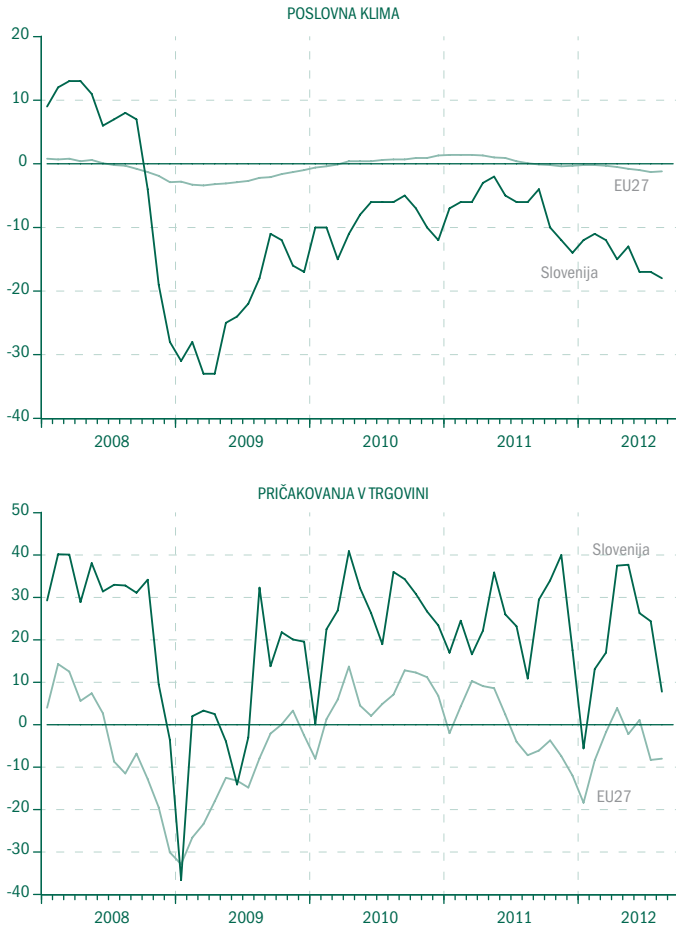
3. Poletna ohladitev gospodarske klime

Gospodarska klima se je v avgustu poslabšala. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o gospodarski klimi je njen kazalnik v avgustu 2012 padel za 3 točke, od avgusta lani je nižji za 12 odstotnih točk, hkrati pa je njegova vrednost za 18 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Na avgustovsko znižanje vrednosti gospodarske klime je vplivalo predvsem znižanje vrednosti kazalnika zaupanja v predelovalnih in storitvenih dejavnostih ter trgovini na drobno.

Zaupanje v predelovalnih dejavnostih v avgustu 2012 je bilo za 2 odstotni točki nižje kot predhodni mesec, glede na avgust lani je bila njegova vrednost nižja za 13, glede na dolgoletno povprečje pa za 11 odstotnih točk. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece so se večinoma znižale, razen vrednosti kazalnika pričakovanih cen, ki se je zvišal, med kazalniki stanj pa se je v avgustu glede na predhodni mesec najbolj znižala vrednost kazalnika izvozna naročila.

Po julijskem upadu optimizma je zaupanje v storitvenih dejavnostih avgusta še bolj uplahnilo, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih za 3 odstotne točke nižja kot predhodni mesec in hkrati za 31 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi z avgustom lanskega leta je bila njegova vrednost nižja za 19 odstotnih točk.

Poslovna klima in pričakovanja v trgovini



Vir: Eurostat

Zaupanje v gradbeništvu pa se je okrepilo, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v avgustu v primerjavi s predhodnim mesecem višja za 5 odstotnih točk, v primerjavi z lanskim avgustom je bila višja za 7 odstotnih točk, hkrati pa je bila za 20 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Glavni omejitveni dejavnik v gradbeništvu v avgustu je bilo nezadostno povpraševaje, s tem se je spopadalo 51% gradbenih podjetij.

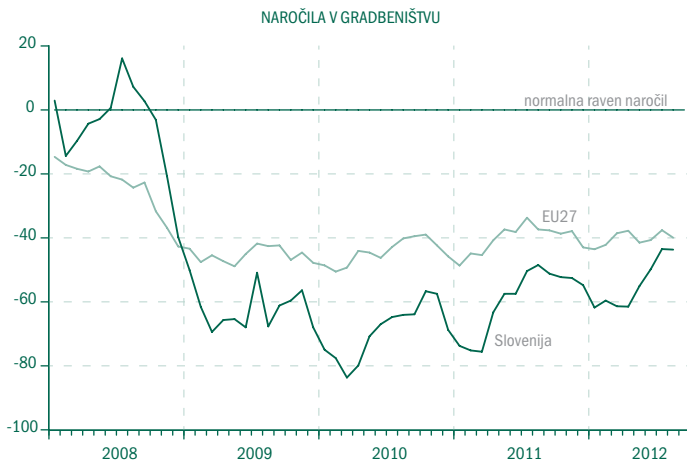
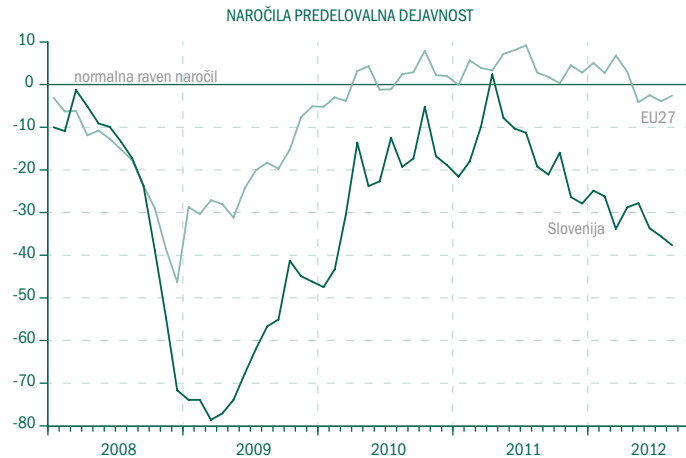
Ankete SURS-a kažejo, da se je vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno v avgustu 2012 glede na predhodni mesec znižala za odstotno točko, glede na avgust lani pa je bil kazalnik višji za 4 odstotne točke. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje 3 mesece so se avgusta v primerjavi mesecem julijem večinoma znižale, razen kazalnika pričakovano

zaposlovanje. V avgustu je bil delež podjetij v sektorju, ki pravijo, da je povpraševanje nizko, 55%, 52% podjetij pa je kot omejitveni dejavnik navedlo konkurenco v panogi.

Gospodarska klima se je v primerjavi z enakim obdobjem lani v celotni EU27 poslabšala. Po podatkih Eurostata so se v avgustu naročila v trgovini na drobno glede na mesec poprej sicer zvišala za 0,3 odstotne točke, glede na avgust lani pa so nižja za slabo odstotno točko. Glede na avgust lani so se v letošnjem avgustu za 2,6 odstotne točke znižala naročila v gradbeništvu, pričakovanja v predelovalnih dejavnostih pa so se poslabšala za 14,7 odstotnih točk. Splošni poslovni optimizem se je v avgustu v celotni evropski sedemindvajseterici nekoliko izboljšal in sicer za 0,3 odstotne točke, v primerjavi z lanskim avgustom pa je bil nižji za dobrih 9 odstotnih točk.

29

Naročila v predelovalni dejavnosti in gradbeništvu



Vir: Eurostat

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Nihanje industrijske produkcije - v juniju nižja, v juliju višja in obratno?

30

Mesečna nihanja industrijske produkcije blizu stagnacije določata sezonska in naključna sestavina. Tako se je industrijska produkcija junija (po originalnih podatkih) v medletni primerjavi znižala, istočasno pa je bila za poldrugi odstotek višja kot maja, a hkrati za 1,9% nižja kot v junija lani. Julija je bilo drugače; po začasnih (desezoniranih) podatkih je bila julijska produkcija za dobra dva odstotka nižja od junijska, a istočasno za malone dva odstotka višja kot julija lani. Impulzni trend kaže, da se je v juniju industrijska produkcija zniževala po stopnji 0,35%. Zaloge industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v juniju za 0,5% nižje kot mesec prej, v primerjavi z lanskim junijem pa višje za dobre 4%; v juliju so bile še za 2 odstotka višje kot junija in za 4 odstotke višje kot lani. Bolj relevantne primerjave sedemmesečne produkcije kažejo na stagnacijo; v sedmih mesecih je bila desezonirana industrijska produkcija le za 0.6 odstotka višja od lanske.

Dejavnost rudarstva se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v juniju v primerjavi z junijem 2011 povečala za skoraj 2 odstotka, v juliju pa se je v primerjavi z junijem desezonirana aktivnost skrčila za 0.6 odstotka, v primerjavi z julijem lani pa kar za 7.6 odstotka. Dejavnost rudarstva se je krčila; po sedmih mesecih je za pet odstotkov zaostajala za ustrezno lanskoletno.

Produkcija v predelovalnih dejavnosti se je po originalnih (nedesezoniranih) podatkih SURS-a v juniju glede na junij 2011 skrčila za dobre 4%; impulzni trend pa kaže, da se je v juniju mesecu dejavnost predelovalne industrije krčila po stopnji -0,53% mesečno. V juliju se je glede na junij še skrčila, glede na julij lani pa je bila le za 0.2 odstotka višja kot lani.

Medmesečna in medletna nihanja industrijske produkcije so očitno določena predvsem s tokrat mnogo večjimi nihanji v sektorju oskrbe z električno energijo, plinom in paro; tu je bila produkcija v juliju za dober odstotek nižja kot junija, a kar za 20.7 odstotka višja kot julija lani.

Podatki Eurostata kažejo, da je v mesecu juniju 2012 glede na maj industrijska produkcija padla za 0,9% v EU27, na območju evra (EA17) pa za 0,6%. Glede na junij lani pa je v letošnjem juniju industrijska produkcija v EU27 upadla za 2,2%, na območju evra pa za 2,1%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v juniju glede na mesec poprej zrasla v petih, padla pa v šestnajstih državah in sicer največ v Veliki Britaniji (-2,5%), največjo rast industrijske produkcije pa so zabeležili v Litvi (18,6%). Tudi tu medletni skoki navzgor ali padci navzdol posameznih držav ne pomenijo prav veliko; iz meseca v mesec se spreminjajo.

5. Rahel porast domačega in zmeren padec tujega turističnega povpraševanja

Po podatkih SURS-a je bila vrednost gradbenih del, opravljenih junija letos, za skoraj 7% višja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v maju. Vrednost opravljenih gradbenih del se je v letošnjem juniju v primerjavi z junijem lani zmanjšala za dobrih 7%; tudi impulzni trend opravljenih gradbenih ur kaže na krčenje po 1,61 odstotkov.

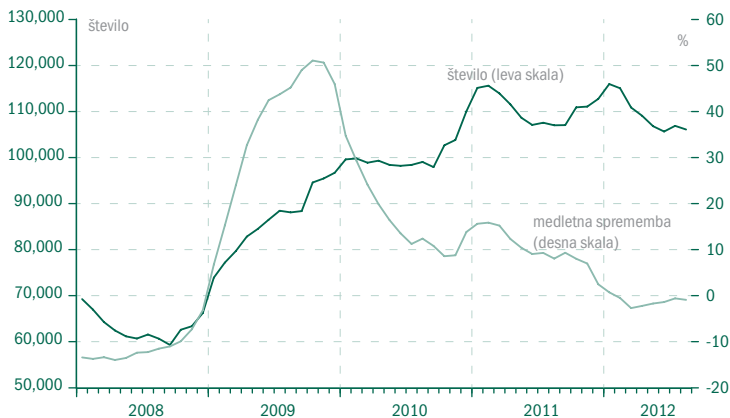
Število turističnih prenočitev se je v splošnem nekoliko zmanjšalo. Junija jih je bilo za 1,9% manj kot v enakem mesecu leta 2011, vendar impulzni trend kaže, da se je skupno število prenočitev v šestem mesecu letos zviševalo po mesečni stopnji 0,42%. Pri tem je prišlo do zmerne upada tujega turističnega povpraševanja, saj je v juniju število turističnih prenočitev tujih gostov padlo za 3,7% glede na junij 2011. Impulzni trend prenočitev tujih gostov v juniju kaže rast po stopnji 1,17%. V juniju se je tudi število prenočitev domačih gostov rahlo povečalo in sicer za slab odstotek glede na enak mesec v lanskem letu.

Podatki SURS-a o transportu za junij 2012 kažejo, da je bilo v javnem cestnem prevozu prepeljanih za desetino manj in v zračnem prevozu za 15% manj potnikov kot junija lani, število opravljenih potniških kilometrov je bilo v javnem cestnem prevozu za 8% manjše, v zračnem prevozu pa za dobrih 14% manjše. V cestnem mestnem prevozu je bilo maja prepeljanih za 14,6% manj potnikov kot v istem mesecu 2011. Potniški promet na brniškem letališču se je v juniju glede na junij 2011 zmanjšal za slabo petino. V pomorskem prevozu je bilo v juniju prepeljanega za slabih 4,1% manj blaga in opravljenih za 2,2% več tonskih kilometrov kot junija lani.

6. Rahlo zmanjšanje brezposelnosti

Na trgu dela se stanje rahlo izboljšuje. Število aktivnih prebivalcev se je po podatkih SURS-a v juniju 2012 zmanjšalo na 921328 oziroma za 2407 oseb glede na mesec prej, glede na lanski maj pa se je število zmanjšalo za skoraj 15 tisoč oseb oziroma za 1,6%. V juniju je bilo v Sloveniji 815698 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na maj se je zmanjšalo za 1241 oseb oziroma 0,2%, glede na junij lanskega leta pa za dobrih 13 tisoč oseb oziroma 1,6%. Med zaposlenimi osebami jih je bilo v juniju še vedno dobrih 92% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od junija lani zmanjšalo za dober odstotek. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na junij 2011 zmanjšalo za 4,9%. Med samozaposlenimi pa je bilo 58% samostojnih podjetnikov posameznikov; njihovo število se je v juniju zmanjšalo za 210, od junija lani pa za 800 oseb oziroma 1,5%.

Iskalci dela



Podatki: ZRSZ

Po podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji v avgustu registriranih 106071 brezposelnih oseb, kar je za 825 oseb oziroma 0,8% manj kot v juliju ter za 0,9% manj kot avgusta lanskega leta. Na Zavodu za zaposlovanje se je avgusta na novo prijavilo 6488 brezposelnih oseb, kar je dobro četrtino manj kot v juliju in 0,2% manj kot avgusta lani. Med novo prijavljenimi je bilo 840 iskalcev prve zaposlitve, 1354 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 3168 brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas. Odliv iz brezposelnosti je avgusta znašal 7313 brezposelnih oseb, med katerimi se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 3996, kar je 0,1% manj kot julija, v primerjavi z avgustom 2011 pa je bilo zaposlitev za 1,4% manj. Sicer spodbuden večji odliv iskalcev zaposlitve od priliva postane mnogo manj spodbuden ob ugotovitvi, da jih je prek 3000 končalo med neaktivnim prebivalstvom.

Po podatkih Eurostata je bila julija 2012 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA17) 11,3%, kar je enako kot mesec prej a za 1,2 odstotne točke več kot julija 2011. V celotni sedemindvajseterici (EU27) je bila stopnja brezposelnosti v juliju letos 10,4% in se je glede na enak mesec lani povečala za 0,8 odstotne točke. Tako naj bi bilo v juliju v EU27 že 25,3 milijona brezposelnih, od teh 18,0 milijona na območju evra. Med članicami EU so v juliju 2012 najnižjo stopnjo brezposelnosti še naprej imeli v Avstriji (4,5%) in na Nizozemskem (5,3%), najvišjo pa v Španiji (25,1%) in v Grčiji, za katero majski podatek znaša 23,1%.

CENE IN PLAČE

7. Cenovna pričakovanja še naprej navzdol

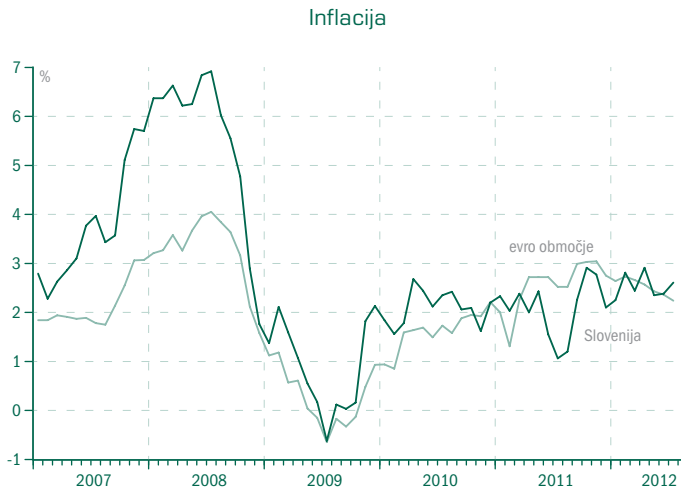
Avgusta so cene porasle za 0.7%. Bolj dolgoročna dinamika se je povečala na 2.9%.

Cene blaga in storitev so se povečale enako, razlike pa so bile v strukturi rasti blaga. Najbolj so odstopale cene trajnega blaga, ki so se tudi avgusta zmanjšale.

Nadpovprečno so se cene povečale v skupinah izobraževanja, prevoza, raznovrstnega blaga in storitev, stanovanja ter rekreacije in kulture. Od eksternih faktorjev je cene pognalo navzgor samo povečanje cen derivatov nafte, ki je k skupnemu povečanju življenjskih stroškov za 0.7% prispevalo kar 0.5 točke.

Cene so se avgusta znižale v skupinah komunikacije, in brezalkoholnih pijač. Ene in druge skupaj so zavrle skupno povečanje cen za 0.1 točke.

33



Vir: Eurostat

Harmoniziran indeks cen, ki kaže primerljivo povečanje cen med državami EU, se je avgusta povečal za 0.8%, v EU pa za 0.4%. Tudi bolj dolgoročna dinamika se je povečala bolj kot pri življenjskih stroških v EU, porasla je na 3.1%, v EU pa na 2.6%.

Cene industrijskih proizvajalcev se avgusta niso spremenile, tako da se je bolj dolgoročna dinamika malo znižala (na 0.8%). Pešanje domačega povpraševanja opazno vpliva na rast

industrijskih cen. Saj imajo najbolj šibko rast cene proizvajalcev industrijskih proizvodov za domači trg (avgusta so se ustrezne cene znižale za 0.2%), medtem ko je bilo povečanje cen proizvajalcev za izvoz na trge v in izven evro območja enako veliko (0.2%).

Cenovna pričakovanja kažejo sistematično navzdol. Tako so pričakovane cene na drobno blaga (v trgovini na drobno) in storitev (v storitvenih dejavnostih) pospešile padanje. Cenovna pričakovanja pri blagu so po daljšem času že padla pod dolgoletno povprečje, pričakovane cene storitev pa so opazno pospešile padanje in so že opazno nižje od dolgoletnega povprečja (število anketiranih, ki pričakujejo padanje cen presega število anketiranih, ki pričakujejo povečanje cen, že za približno 10% vseh anketiranih). Pričakovano pešanje cen blaga kažejo tudi cenovna pričakovanja cen industrijskih proizvajalcev, saj so v zadnjih dveh mesecih prav tako padla pod dolgoletno povprečje.

34

Cene surovin so se v zadnjem mesecu (v evrih) povečale za 0.6%, medletno povečanje pa se je skrčilo samo še na 3.9%. V zadnjem mesecu so najhitreje naraščale cene nafte, surovin hrane in kovin (v evrih za okoli 0.9% na mesec), zmanjševale pa so se cene neprehrambenih surovin.

V zadnjem letu so se zmanjšale vse cene surovin razen cen hrane in nafte. Cene industrijskih surovin (kovin in neprehrambenih kmetijskih proizvodov) so se v letu dni zmanjšale (v evrih) že za okoli -10%!

8. Opravljene ure padajo hitreje od plač

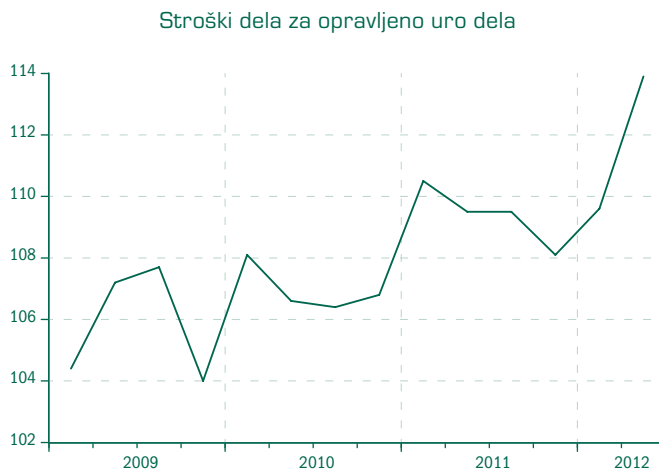
Povprečne plače so se junija zmanjšale za 2.2%. Tudi bolj dolgoročna dinamika se je zmanjšala, rast impulznega trenda je padla na najnižjo vrednost v več kot dveh letih, na 4% na letni ravni. Tudi medletna stopnja je po dolgem času postala negativna.

Junija so se plače znižale v vseh sektorjih razen v oskrbi z električno energijo in poslovanju z nepremičninami. Najbolj so padle v izobraževanju (za 4.4%).

V javnofinančnem sektorju so se plače najbolj zmanjšale v ožji državi (za 3%), najmanj pa v zdravstvu in socialnem varstvu (za 1.7%).

V medletni primerjavi so se junija (glede junij 2011) plače močno povečale v rudarstvu (za 13%), medtem ko so v ostalih sektorjih ostale na isti ravni ali pa padle. Najbolj so se zmanjšale v gradbeništvu (za 6.6%).

V javnofinančnem sektorju so se najbolj zmanjšale v izobraževanju (za 4.6%), najmanj pa v zdravstvu in socialnem varstvu (za 1.6%).



Vir: SURS; lastni izračuni
Opomba: Indeks (2008=100)

35

Navkljub opaznemu pešanju plač so se stroški dela za dejansko opravljeno uro po leto dni trajajočem stagniranju opazno povečali, presegli so lanskoletno vrednost kar za 3.3%. Ključni razlog za povečanje stroškov dela (pri stagniranju plač) je opazno zmanjšanje opravljenih ur (padec gospodarske aktivnosti) pri praktično nespremenjenih plačah.

FINANČNA GIBANJA

9. Počasnejše trendno padanje javnofinančnih prihodkov

Javnofinančni prihodki so avgust porasli za 4.3%. Tudi bolj dolgoročna dinamika se je povečala, čeprav je bila še vedno negativna; padanje rasti impulznega trenda se je razpolovilo. Zmanjšanje medletne stopnje rasti (z 7.4% v juliju na -1.4% v avgustu) pa je posledica padca osnove primerjave v juliju; do velikega skoka medletne stopnje rasti v juliju (na 7.4%) je namreč prišlo izključno zaradi izpada v juliju lani.

Neposredni davki in ostali prihodki so se avgusta precej povečali (za 21%). Opazno se je povečala tudi njihova bolj dolgoročna dinamika, vendar je navkljub temu ostala še naprej negativna (na letni ravni okoli -8%). Davek od dohodkov pravnih oseb ostaja, tako kot julija, malo nižji kot lani (za okoli 1.7%), medtem ko je dohodnina še naprej opazno nižja (avgusta je zaostala za 5.5%). Zdi se, da v tekočem obračunavanju davka na dobiček pravnih oseb, še niso upoštevane (za desetino) znižane davčne stopnje. Zaradi poračunov dohodnine je še vedno nemogoče nedvoumno trditi, da je opazno poslabšanje v dinamiki

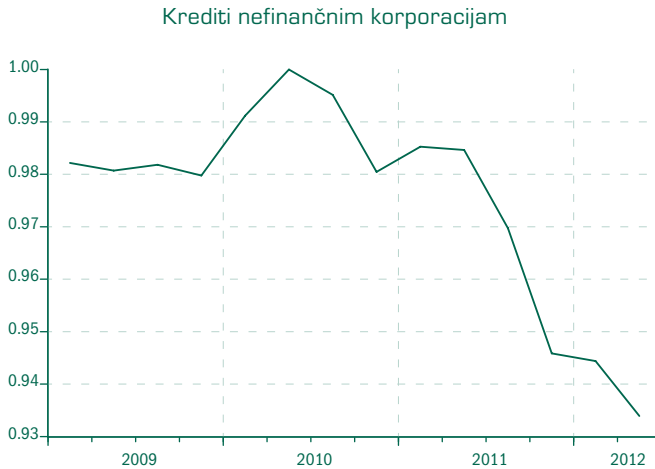
posledica spremenjene nove zakonodaje, čeprav je v prvem in drugem četrtletju dohodnina padala opazno počasneje (po medletnih stopnjah -3.1%) in čeprav je dinamika prispevkov (torej približka dinamike davčne osnove) precej bolj ugodna.

Domači davki na blago in storitve so avgust (zaradi premika timinga plačil) sicer precej padli, vendar so bili (skupno z julijem) še vedno opazno močnejši kot v istem obdobju lani. Levji delež so prinesle trošarine, saj so kar za 80 milijonov presegle ustrezno vrednost v dveh mesecih (julij in avgust) lani. Medletno krčenje davka na dodano vrednost, ki je prevladovalo v prvih dveh četrtletjih, se je ustavilo, saj je skupni donos od davka na dodano vrednost v juliju in avgustu letos malenkost presegel ustrezno lansko vrednost.

36

10. Zmanjševanje kreditov se nadaljuje

Krediti bank nefinančnim gospodarskim enotam se še naprej zmanjšujejo. Julija so se zmanjšali za 140 milijonov. Bolj dolgoročno se je dinamika zmanjševanja julija še dodatno povečala, saj so medletne stopnje padle pod -4%. Opazno se je poslabšala še zlasti bolj dolgoročna dinamika kreditov prebivalstvu (padla je pod -1.5%), medtem ko so se krediti podjetjem julija že zmanjševali po -5.4% na leto.



Vir: BS; lastni izračuni

Opomba: Krediti nefinančnim korporacijam; normirani na 2010/II(=1)

Kredit nefinančnim korporacijam se vzdržno zmanjšujejo že dve leti. Po začetku krize so krediti najprej stagnirali in nato naraščali do sredine 2010, ko so dosegli najvišjo vrednost, od takrat dalje pa padajo in so junija letos bili že 6.6% nižji kot v najvišji točki (2010/II).

Depoziti privatnih (nefinančnih) enot so se julija povečali za okoli 20 milijonov. Bolj dolgoročna rast se je nenadoma opazno zmanjšala, saj se je do julija skoraj leto dni zadrževala na okoli 1.5% letno, julija pa je padla na 0.5%. Še zlasti močno se je zmanjšala bolj dolgoročna dinamika depozitov podjetij (padla je z 2.4% v juniju na 0.2% v juliju), čeprav so se depoziti podjetij julija malenkost (za 12 milijonov) celo povečali. Razlog je lanskoletno opazno povečanje depozitov podjetij v juliju (za 100 milijonov), torej učinka osnove primerjave in ne trendne spremembe v tekoči dinamiki.

Euribor se še naprej zmanjšuje. Julija je trimesečni padel za 0.16 točke na 0.5. Obrestne mere za nove posle so se v evro območju julija rahlo povečevale, sistematično še posebno pri kreditih. V Sloveniji so pri depozitih obrestne mere za nove posle v glavnem mirovale, pri kreditih pa so se zmanjšale; pri prebivalstvu so se zmanjšale za približno 0.1 točke, pri podjetjih pa za 0.2, vendar le pri večjih kreditih (prek 2 milijona).

37

11. V sedmih mesecih je presežek tekoče bilance precejšen

Presežek tekoče bilance raste iz meseca v mesec in je znašal konec julija že 308 milijonov €. Kvart ga le sorazmerno velika neznanka statistične napake, ki dosega dobro polovico presežka.

Plaćilna bilanca (mil. €)

		januar - julij		julij	
		2011	2012	2011	2012
I.	Tekoči račun	154,7	307,9	26,4	53,7
1.	Blago	-426,3	-256,1	20	28,9
2.	Storitve	795,8	950,2	80,9	87,9
3.	Dohodki	-322,2	-392,3	-93,7	-57,3
3.1.	Prejemki	514,7	418	73,6	53,2
	Od dela	156,1	187,8	23,7	23,7
	Od kapitala	358,6	230,2	50	29,6
3.2.	Izdatki	-836,9	-810,3	-167,4	-110,5
	Od dela	-52,6	-57,6	-8,2	-9
	Od kapitala	-784,3	-752,7	-159,2	-101,6
4.	Tekoči transferi	107,4	6,1	19,2	-5,8
4.1.	V Slovenijo	815,1	791,7	117,2	106,3
	Državni sektor	568,3	557,3	81,7	67
4.2.	V tujino	-707,7	-785,6	-98	-112,1
	Državni sektor	-435,6	-482	-56,2	-61,7
II.	Kapitalski in finančni račun	-140,5	-127,8	55,4	-17,1
A.	Kapitalski račun	-19	32,6	-6,8	0,3
B.	Finančni račun	-121,4	-160,4	62,2	-17,5
1.	Neposredne naložbe	296,2	334,6	64,9	65,7
2.	Naložbe v vrednostne papirje	2.364,70	-1.339,10	72,1	-616,8
3.	Finančni derivativi	-98,1	-31,6	-3,8	-2,1
4.	Ostale naložbe	-2.693,10	883,9	-59,1	576,8
5.	Mednarodne denarne rezerve	8,8	-8,2	-11,9	-41,1
III.	Neto napake in izpustitve	-14,2	-180,1	-81,8	-36,6

Vir: Banka Slovenije

V letošnjem juliju je bil po začasnih podatkih Banke Slovenije saldo tekočega računa pozitiven, 53.7 milijonov €, kar je bolje kot julija 2011, ko je znašal 26.4 milijonov €. Sestavljajo ga presežek blagovne menjave 28.9 milijonov € (leto prej je bil presežek le 20.0 milijonov €), presežek storitvene menjave 477.1 milijonov € (leto prej 459.1 milijonov €), primanjkljaj v dohodkih faktorjev -57.3 milijonov € (-93.7 milijonov) in primanjkljaj neto transferjev -5.8 milijonov € (julija 2011 je bil presežek 19.2 milijonov €).

V letošnjih prvih sedmih mesecih skupaj je saldo tekoče bilance močno pozitiven 307.9 milijonov € (v enakem obdobju lani je bil 154.7 milijonov €), kar je rezultat blagovnega primanjkljaja -256.1 milijonov € (lani -426.3 milijonov €), storitvenega presežka 950.2 milijonov € (lani 795.8 milijonov €), primanjkljaja v dohodkih faktorjev -392.3 milijonov € (lani -322.2 milijonov €) ter presežka v neto tekočih transferjih 6.1 milijonov € (v enakem obdobju lani kar 107.4 milijonov €).

Saldo kapitalnega in finančnega računa je znašal v prvih sedmih mesecih letos -127.8 milijonov € (padec zadolžitve !), v enakem obdobju lani je bil -140.5 milijonov €. Pri tem je bilo neto tujih neposrednih naložb za 334.6 milijonov € (v sedmih mesecih lani 296.2 milijona €), neto naložb v vrednostne papirje -1339.1 milijonov € (lani +2364.7 milijonov €), neto ostalih naložb pa 883.9 milijonov € (-2693.1 milijonov €). Mednarodne rezerve pri Banki Slovenije so se zmanjšale v sedmih mesecih za 8.2 milijona €, lani v enakem obdobju pa povečale za 8.8 milijonov €. Statistična napaka znaša -180.1 milijonov €, lani je bila -14.2 milijonov €.

Konec junija 2012 je znašal bruto zunanji dolg Slovenije 40.671 milijonov €, neto dolg pa 14.212 milijonov €. Bruto dolg je bil za 916 milijonov € manjši kot pri maksimumu konec aprila 2012, neto dolg pa za 396 milijonov € manjši kot v maksimumu marca 2012. V celotnem dolgu je 47.8% javnega dolga, kar je rahlo povečanje glede na pretekle mesece. Rezerve pri Banki Slovenije so bile konec julija 2012 801.4 milijonov €, 57.3 milijone € več kot v juniju 2012.